
SLOVENSKÝ NÁRODOPIŠ

Z OBSAHU:

LIPTÁK, E.: Tatry v slovenskom povedomí

SCHNEIDER, I.: „Contemporary Legends“ - medzi mýtom
a realitou

HLÔŠKOVÁ, H.: Moderné povesti - k doterajším výsledkom
ich štúdia v zahraničnej folkloristike

Na obálke:

1. a 4. strana: Ilustrácie z publikácií Jána Hálu, Zo života Podtatranskej dediny. Žilina 1928, s. 15; Pod Tatrami. Liptovský Sv. Mikuláš 1942, s. 13

Preklady: Alena Rebrová

Dear Reader,

Slovenský národopis (Slovak Ethnology) is a quarterly with a long tradition, edited in the Slovak language by the Institute of Ethnology of the Slovak Academy of Sciences in Bratislava, Slovakia.

This review publishes papers from all spheres of Slovak folk culture, past and present, including minorities and Slovaks abroad. The journal's articles range from research on the folk culture of every region of Slovakia (folk architecture, arts and crafts, costumes and clothing, folktales, songs, customs, traditions, etc.) through information on activities of ethnological research centres and museums, archival materials, book reviews to theoretical and comparative analyses of topical issues. The most interesting studies are published in English, and all the articles in Slovak have extended English summaries.

As the only periodical specifically devoted to the comparative study of Slovak folk, Slovenský národopis deepens the understanding of folk cultures throughout the world.

By becoming a regular subscriber of Slovenský národopis you will help to support an authoritative review for everyone interested in Slovak folk culture.

Distributed by:

Slovak Academic Press, Ltd.,
P. O. Box 57, Nám. Slobody 6
810 05 Bratislava
SLOVAKIA

Electronic version accessible via Internet

URL <http://www.elis.sk>

HLAVNÁ REDAKTORKA

Gabriela Kiliánová

VÝKONNÉ REDAKTORKY

Hana Hlôšková

Tatiana Podolinská

REDAKČNÁ RADA

Lubica Droppová, Gyivicsán Anna (MR), Martin Kanovský, Soňa Kovačevičová, Eva Krekovičová, Jan Krist (ČR), Milan Leščák, Martin Mešša, Magdaléna Paríková, Ján Podolák, Peter Salner, Zdeněk Uherek (ČR), Miroslav Válka (ČR)

Úvod..... 143

ŠTÚDIE

L i p t á k, Lubomír: Taty v slovenskom povedomí..... 145
 S c h n e i d e r, Ingo: „Contemporary Legends“ - medzi mýtom a realitou..... 163
 H l ô š k o v á, Hana: Moderné povesti - k doterajším výsledkom ich štúdia v zahraničnej folkloristike..... 174

MATERIÁLY

K o v a č e v i č o v á, Soňa: Doznievanie cechovních tradícií v Liptovskom Mikuláši... 185
 J á g e r o v á, Andrea: Neúradné názvy lokalít na Podpoľaní..... 190
 D r u g o v á, Zuzana: Život a dielo hrnčiarskeho majstra z Pozdišoviec..... 201
 C h u r ý, Slavko: Budatínsky zámok a panstvo v polovici 17. storočia..... 218

DISKUSIA

Medzinárodná konferencia: Etnológia na Slovensku na prahu 21. storočia - reflexie a trendy (5.-7. 11. 2001)..... 223

ROZHLADY-SPRÁVY-GLOSÝ

Životné jubileum PhDr. Oskára Elscheka, DrSc. (Bernard G a r a j, Jana L e n g o v á)..... 225
 Pozdrav jubilujúcej Gabriele Kiliánovej (Eva K r e k o v i č o v á)..... 230
 K šesťdesiatke PhDr. Mojmíra Benžu, PhD. (Štefan M r u š k o v i č)..... 235
 Spomienka na pani docentku Horváthovú (Marta B o t í k o v á)..... 238
 Seminár „Kultúrne dedičstvo a región v systéme výučby“, Zvolen (Eleonóra K l e p á č o v á)..... 240
 Medzinárodná konferencia „Modlitba a jej teologické a etnologické aspekty“ (Zora V a n o v i č o v á).....

Pamäť žien za socializmu (Marta B o t í k o v á)..... 242
 Básnické zveličenie je dovolené - O knihe maďarského politológa Csabu Gombára (Martina P a v l í k o v á)..... 244
 246

RECENZIE-ANOTÁCIE

Na prahu milénia. Folklor a folkloristika na Slovensku (Viera G a š p a r í k o v á)..... 252
 Lidová kultúra na Moravě (Ján B o t í k)..... 252
 Divided Europeans: Understanding Ethnicities in Conflict (Gabriela K i l i á n o v á)... 256
 A. Blaike: Ageing and Popular Culture (Luba H e r z á n o v á)..... 258
 Ľ. Droppová: Slovenská ľudová pieseň - texty a kontexty (Eva K r e k o v i č o v á)... 262
 I. Gratacos: Femmes Pyrénéennes (Miroslava M a č o r o v á)..... 265
 Podhale. Tradycja we współczesnej kulturze wsi (Rastislava S t o l i č n á)..... 266
 V. Frolcová: Velikonoce v české lidové kultuře (Zuzana B e ň u š k o v á)..... 267
 Etnické kategórie „My“ a „Oni“ v študentskej perspektíve (Zora V a n o v i č o v á)... 269
 Človek medzi životom a smrťou (Margita J á g e r o v á)..... 270
 S. Očenášová-Štrbová: S otvorenou náručou (Katarína K o š t i a l o v á)..... 271
 Dejepis. Stretnutie s minulosťou (Marta B o t í k o v á)..... 273
 P. Hruz: Bystrica v ...tom (-ŠA-) 273
 Pokyny prispievateľom 275

CONTENTS

Introduction.....	143	Greetings to Gabriela Kiliánová (Eva K r e - k o v i č o v á).....	230
STUDIES			
L i p t á k, Lubomír: Tatras in the Slovak Consciousness.....	145	Jubilee of PhDr. Mojmír Benža, PhD. (Štefan M r u š k o v i č).....	235
S c h n e i d e r, Ingo: „Contemporary Legends“ - between myth and reality.....	163	Memory of Emília Horváthová (Marta B o t í - k o v á).....	238
H l ô š k o v á, Hana: Modern Legends - On the research findings in foreign folkloristics... ..	174	Workshop „Cultural heritage and region in the system of education“ in Zvolen (Eleonóra K l e p á č o v á).....	240
MATERIALS			
K o v a č e v i č o v á, Soňa: Surviving of guild's tradition in Liptovský Mikuláš.....	185	International conference „Prayer and its theo- logical and ethnological aspects“ (Zora V a n o v i č o v á).....	242
J á g e r o v á, Andrea: Unofficial local names in the region Podpoľanie.....	190	The memory of women in the period of social- ism (Marta B o t í k o v á).....	244
D r u g o v á, Zuzana: Life and work of pottery master from Pozdišovce	201	Poetic exaggeration is allowed - On the book of Magyar politologist Csaba Gombár (Martina Pavlíková).....	246
C h u r ý, Slavko: Budatin castle and domain in the half of the 17. century	218		
DISCUSSION			
International conference: Ethnology in Slovakia on the threshold of the 21. century.....	223		
NEWS-HORIZONS-GLOSSARY			
Jubilee of PhDr. Oskár Elschek, DrSc. (Bernard G a r a j, Jana L e n g o v á).....	225		

Errata:

Redakcia sa ospravedľňuje za chybu, ktorá vznikla v článku „Rakúsko-uhorská monarchia slovom a obrazom: Nitrianska župa“, v čísle 1/2001 (49), na strane 101, kde bola vynechaná nasledujúca časť textu:

Považí a Ponitří, v oblasti na druhej strane pohoria a časť Maďarov sú katolíci. Slováci v Bielych horách a na okolí Brezovej sú evanjelici a. v., väčšina Maďarov je reformovaná.

Príspevok vznikol v rámci grantového projektu VEGA č. 2/6048/99 „Mesto ako priestor sociokultúrnych interakcií (Na príklade Nitry v období 1918-1948)“ a grantového projektu VEGA č. 2/7180/20 „Modernizačné procesy na Slovensku z pohľadu etnológie“.

Vážení čitatelia Slovenského národopisu, milé kolegyně a kolegovia, milí priatelia,

ročníkom 49, číslom 2001/1 začala prácu nová redakcia časopisu i redakčná rada v čiastočne pozmenenom zložení. Nový kolektív preberá štafetu v čase, keď sa Slovenský národopis blíži k významnému jubileu. V roku 2002 oslávi obec etnológov na Slovensku päťdesiat rokov vydávania svojho vedeckého časopisu. Bude to významný medzník, čas na zamyslenie sa nad úlohami, koncepciou periodika a nad jeho perspektívami.

Nová redakčná rada na svojom prvom zasadnutí v marci tohto roka už začala diskusiu o pozitívach i rezervách doterajších čísiel a prijala niektoré zásady, ktorých cieľom je priblížiť časopis ešte viac k všetkým čitateľom.

Redakcia sa v spolupráci s redakčnou radou bude usilovať publikovať štúdie a iné príspevky, ktoré budú vo väčšej miere odrážať aktuálnu vedeckovýskumnú činnosť v etnológii, kultúrnej a sociálnej antropológii, religionistike a príbuzných disciplínach na Slovensku. Cieľom je, aby v roku svojho výročia a aj v nasledujúcich rokoch bol časopis živým odborným fórom, ktoré bude sledovať základné línie etnológie - výskum súčasných procesov v kultúre a spoločnosti na jednej strane a bádanie v oblasti tradičnej kultúry, teda výskum smerom k historickej antropológii, kultúrnym a sociálnym dejinám na druhej strane. Redakcia bude tiež pamätať na príspevky z dejín vedy, z výskumu starších národopisných/etnologických prameňov, a tým stimulovať výskumnú oblasť, ktorá zaznamenala v posledných rokoch istý útlm.

Slovenský národopis bol od svojho vzniku časopisom rovnako pre vedeckovýskumné inštitúty, vysoké školy, ako aj pre múzeá a pracoviská so širším spoločensko-kultúrnym zameraním. Nová redakčná rada periodika vytvorila na prvom zasadnutí menšie pracovné skupiny, ktoré sa budú usilovať lepšie podchytiť i tieto oblasti vedeckej a odbornej činnosti na Slovensku. Prvým krokom v najbližších číslach Slovenského národopisu by mala byť napríklad diskusia o nových koncepciách v etnologických/antropologických múzeách v niektorých európskych krajinách a inšpirácie pre slovenskú muzeológiu. Redakcia bude príspevky pripravovať v úzkej spolupráci s pracovnou skupinou pre muzeológiu pod vedením Martina Meššu. Potešíme sa ďalším podobným námetom.

Za posledných desať rokov, vďaka politickým a spoločenským zmenám, zintenzívnili sa prehĺbili kontakty bádateľov na Slovensku s medzinárodnou vedeckou a odbornou komunitou. V snahe sprístupniť výsledky vedeckovýskumnej a odbornej práce na Slovensku smerom do zahraničia prijala Redakčná rada Slovenského národopisu novú úpravu publikovania príspevkov v cudzom jazyku. Na rozdiel od doterajšej koncepcie, ktorá predpokladala jednu štúdiu v cudzom jazyku (prevažne v angličtine, zriedkavejšie v nemčine) v jednotlivých číslach, bude redakcia vydávať štvrté číslo v každom roku celé v anglickom jazyku. Do tohto čísla bude zaradený výber kvalitných, aktuálnych štúdií publikovaných v predchádzajúcich číslach Slovenského národopisu v slovenskom jazyku, doplnený o príspevky v ostatných rubrikách (diskusia, materiály, recenzie, anotácie, správy) o dianí na Slovensku zaujímavom pre zahraničného, ale aj pre domáceho čitateľa. Cieľom tejto zmeny je zabezpečiť sústredenú, koncentrovanú informáciu pre zahraničie na konci každého ročníka. Na druhej strane ide o

snahu stimulovať domácu akademickú obec, študentov a mladých adeptov odboru postupne privyknúť na odbornú komunikáciu aj v inom ako v materinskom jazyku. Medzinárodná prepojenosť vedeckých a odborných obcí a snaha odborníkov zo Slovenska v takejto sieti naplno fungovať, bude od nás všetkých stále viac vyžadovať jazykovú pripravenosť. Ku vzájomnej odbornej komunikácii bude prispievať aj aktuálna internetová stránka Slovenského národopisu.

Redakčná rada nastolila znova cieľ dosiahnuť karentovanosť Slovenského národopisu a aj touto formou garantovať jeho čo najvyššiu odbornú úroveň a pravidelnú, presnú periodicitu.

Záverom nová redakcia vyslovuje srdečné poďakovanie doterajšiemu hlavnému redaktorovi Dušanovi Raticovi, výkonným redaktorkám Zore Vanovičovej a Tatiane Podolinskej a členom redlačnej rady za doterajšiu činnosť, za vklad do formovania a vydávania časopisu v nových, zmenených spoločenských podmienkach.

Vážení čitatelia, milé kolegyně a kolegovia, milí priatelia, časopis Slovenský národopis je tu pre nás a o nás. Jeho kvalita, príťažlivosť a zaujímavosť bude závisieť od dobrých príspevkov nás všetkých. Redakcia prosí preto všetkých záujemcov, aby sa na ňu obracali s námietkami, otázkami, kritikou, nápadmi, a predovšetkým s príspevkami - od štúdií až po aktuálne správy, recenzie a anotácie. Tešíme sa na vzájomnú spoluprácu.

Redakcia

Vydáva Ústav etnológie Slovenskej akadémie vied v Slovak Academic Press, spol. s r. o.

Ročník 49, 2001, číslo 2
Vychádza štvrťročne

Hlavná redaktorka:
PhDr. Gabriela Kiliánová, CSc.

Výkonné redaktorky:
PhDr. Hana Hlôšková, CSc., Tatiana Podolinská, PhD.,

Redakčná rada: Doc. PhDr. Ľubica Droppová, CSc., Prof. Gyivicsán Anna, DrSc. (MR),
Mgr. Martin Kanovský, PhD., PhDr. Soňa Kovačevičová, DrSc., PhDr. Eva Krekovičová,
DrSc., PhDr. Jan Krist (ČR), Doc. PhDr. Milan Leščák, CSc., PhDr. Martin Mešša, Doc.
PhDr. Magdaléna Paríková, CSc., Prof. PhDr. Ján Podolák, DrSc., PhDr. Peter Salner,
CSc., PhDr. Zdeněk Uherek, CSc. (ČR), PhDr. Miroslav Válka, PhD. (ČR).

Adresa redakcie: Klemensova 19, 813 64 Bratislava
Registr. č. 7091

Rozširuje, objednávky a predplatné (aj do zahraničia) prijíma
Slovak Academic Press, spol. s r. o. P. O. Box 57, Nám. Slobody 6, 810 05 Bratislava

SLOVAK ETHNOLOGY

Quarterly Review of the Institute of Ethnology of the Slovak Academy of Sciences

Vol. 49, 2001, Number 2

Editors: Gabriela Kiliánová, Hana Hlôšková, Tatiana Podolinská

Address of Editor: Klemensova 19, 813 64 Bratislava, Slovakia

Distributed by Slovak Academic Press, Ltd., P. O. Box 57, Nám. Slobody 6, 810 05 Bratislava, Slovakia
and SLOVART G. T. G. Ltd., Krupinská 4, P. O. Box 152, 852 99 Bratislava, Slovakia

L'ETHNOLOGIE SLOVAQUE

Revue de l'Institut d'ethnologie de l'Académie slovaque des sciences

Année 49, 2001, No 2

Rédacteurs: Gabriela Kiliánová, Hana Hlôšková, Tatiana Podolinská

Adresse de la rédaction: Klemensova 19, 813 64 Bratislava, Slovaquie

SLOWAKISCHE ETHNOLOGIE

Zeitschrift des Ethnologischen Institutes der Slowakischen Akademie der Wissenschaften

Jahrgang 49, 2001, Nr. 2

Redakteure: Gabriela Kiliánová, Hana Hlôšková, Tatiana Podolinská

Redaktion: Klemensova 19, 813 64 Bratislava, Slowakei

SLOVENSKÝ NÁRODOPIIS

ISSN 1335-1303

MIČ 49 616

SAP
SLOVAK ACADEMIC PRESS
